

ŻYCIE FRANCISZKANÓW ŚWIECKICH REGUŁĄ FZŚ

o. Jozafat R. Gohly OFM

1. Wprowadzenie

Dobrze, że taki temat pojawia się podczas naszego spotkania, ponieważ cały Zakon franciszkański pochyła się obecnie nad tematem Reguły. W przyszłym roku 2023 będziemy obchodzili jubileusz 800-lecia Reguły zatwierdzonej św. Franciszka z Asyżu napisanej dla I Zakonu. Dnia 29 listopada 1223 roku papież Honoriusz potwierdził bullą „Solet Annuere” sposób życia braci mniejszych.

Konferencja Rodziny Franciszkańskiej (obejmującej wszystkie rodziny franciszkańskie – OFM, OFMConv, OFMCap, TOR i OFS) przygotowała materiały do głębszego przeżywania w najbliższych latach jubileuszy, które nas czekają:

2023 – 800-lecie Reguły oraz 800-lecie Greccio;

2024 – 800-lecie daru stygmatów na Alwernii;

2025 – 800-lecie „Pieśni słonecznej”;

2026 – 800-lecie śmierci św. Franciszka.

Zachęcam wszystkich do zapoznania się z tymi materiałami. Będą one sukcesywnie uzupełniane na stronach Zakonu Braci Mniejszych. Będziemy także drukowali materiał dotyczący jubileuszy na łamach czasopisma dla Franciszkańskiego Zakonu Świeckich - „Głos św. Franciszka”. Każdego miesiąca będzie krótki komentarz do kolejnych rozdziałów reguły św. Franciszka przygotowany przez o. dr hab. Wiesława Blocka OFMCap z Uniwersytetu Antonianum w Rzymie. Co prawda Reguła zatwierdzona to nie Reguła FZŚ, ale czyż Reguła FZŚ nie opiera się na życiu i przykładzie św. Franciszka? Czyż inspiracje naszej Reguły FZŚ nie były oparte na regułach i pismach, które pozostawił nam Biedaczyna z Asyżu? Na pismach św. Franciszka opiera się życie całej rodziny Franciszkańskiego Zakonu Świeckich.

2. Struktura Reguły FZŚ

Obecna Reguła FZŚ została zatwierdzona przez papieża Pawła VI dnia 24 czerwca 1978 roku, a zatem na krótko przed jego śmiercią. Prace nad nią trwały od 1966 roku, kiedy kongregacja ds. Zakonów udzieliła pozwolenia na odnowę ustawodawstwa. Papież Paweł VI zatwierdzając nową regułę anulował poprzednią, która pochodziła jeszcze z czasów papieża Leona XIII z 1883 roku, kiedy zastąpiono regułę z 1289 roku papieża Mikołaja IV.

Papież Paweł VI zatwierdzając Regułę FZŚ wyraził się w ten sposób: „Mamy zatem nadzieję, że sposób życia, głoszony przez tego godnego podziwu Męża z Asyżu, wspaniale rozkwitnie i odzyska żywotną siłę pod wpływem tej nowej pobudki”.

Reguła FZŚ podana w oficjalnych publikacjach zbudowana jest w następujący sposób:

Wstęp – jest nim zachęta św. Franciszka do braci i sióstr pokutujących, czyli Franciszkowy „List do wiernych”.

Trzy rozdziały zasadniczej Reguły FZŚ.

Rozdział 1: Franciszkański Zakon Świeckich, czyli o tych którzy należą do FZŚ, o nazwie oraz normach prawnych – reguła i konstytucja (pkt. 1-3).

Rozdział 2: Zasady życia. To najobszerniejsza część obejmująca różne zasady życia i postępowania braci i sióstr FZŚ (pkt. 4-19).

Rozdział 3: Życie we wspólnocie. Ten rozdział reguluje zasady organizacyjne życia wspólnotowego (pkt. 20-26).

Zakończenie: Ta część Reguły FZŚ stanowi zachętę i błogosławieństwo św. Franciszka zaczerpnięte z jego „Testamentu”: „I ktokolwiek to zachowa, niech w niebie będzie napełniony błogosławieństwem Ojca Najwyższego, a na ziemi błogosławieństwem umiłowanego Syna Jego z Najświętszym Duchem Poczyszycielem.”

Należy zaznaczyć, że wstęp i zakończenie stanowią dodatek nie będący w pełnym znaczeniu Regułą FZŚ. Dokument papieski zatwierdzający Regułę FZŚ zaznacza wyraźnie początek i koniec tekstu Reguły, obejmujący wskazane powyżej trzy rozdziały Reguły.

Nie ma w tym miejscu czasu i potrzeby, aby analizować szczegółowo wszystkie 26 punktów Reguły FZŚ. Chciałbym bardziej wskazać na kilka charakterystycznych cech duchowości franciszkanów świeckich, jakie są zaznaczone w Regule FZŚ. Dla lepszego zapamiętania określiłem je czterema wyrazami zaczynającymi się na literę E (4E):

Evangelium – Ewangelia;

Ecclesia – Kościół;

Eucaristia – Eucharystia;

Exemplum – Przykład, świadectwo.

3. EVANGELIUM – Ewangelia

Ewangelia to fundament życia i naśladowania św. Franciszka i sprawa, na którą Franciszek kładł główny nacisk we wszystkich swoich regułach: „Reguła i życie Franciszkanów świeckich jest następująca: zachowywać Ewangelię Pana naszego Jezusa Chrystusa...” (pkt. 4). Podobne słowa znajdziemy we wcześniejszym punkcie Reguły FZŚ: „bracia i siostry natchnieni przez Ducha do dążenia do miłości doskonałej w swoim świeckim stanie, przez profesję zobowiązują się do życia według Ewangelii na sposób świętego Franciszka z pomocą tej Reguły zatwierdzonej przez Kościół” (pkt. 2). Słowa te są bardzo dokładnym powtórzeniem słów Franciszka z Reguły zatwierdzonej, które zaczerpnięte były z wcześniejszej Reguły niezatwierdzonej: „Reguła i życie braci mniejszych polega na zachowaniu świętej Ewangelii Pana naszego Jezusa Chrystusa...” (2Reg 1,1).

Bardzo ważne jest tu właściwie każde słowo. „Reguła” – wskazuje na pewien prawnie ustalony i zatwierdzony przez odpowiednią władzę dokument czy zbiór norm. Natomiast „życie” – odnosi się do codzienności i różnej formy egzystencji człowieka. W tym miejscu połączone te dwa wyrazy „Reguła i życie” odnosi się do franciszkanów świeckich, których życie codzienne zostaje uregulowane normami zatwierdzonymi ze strony Kościoła. Ten punkt określa również nazwę tej wspólnoty braci i sióstr – „franciszkanie świeccy”.

Najważniejszy jednak zwrot to ten odnoszący się do Ewangelii: „zachowywać Ewangelię Pana naszego Jezusa Chrystusa”. Nie mamy naśladować pierwszą gminę chrześcijańską opisaną na kartach Dziejów Apostolskich. Nie mamy żyć jak wiele innych zakonów czy zgromadzeń, ale mamy „zachowywać Ewangelię Pana naszego Jezusa Chrystusa”. Czysta Ewangelia – tylko i aż! „Zachowywać Ewangelię Pana naszego Jezusa Chrystusa, naśladowując św. Franciszka z Asyżu, dla którego Chrystus był natchnieniem i centrum życia w odniesieniu do Boga i ludzi” (pkt. 4).

Jak bardzo św. Franciszek był radykalny w zachowywaniu Ewangelii znajdujemy w wielu miejscach „Źródeł franciszkańskich”, gdzie możemy przeczytać o Franciszku, który wielokrotnie odwołuje się do Ewangelii i że tylko Jezusa z Ewangelii pragnie naśladować i za Nim kroczyć.

Obrazowo przedstawiła to również reżyserka Lilianna Cavani w filmie „Francesco”. Pewnego razu Franciszek siedzi w kościele i czyta Ewangelię św. Łukasza: „Nie bierzcie na drogę torby ani dwóch sukien, ani sandałów, ani laski! Wart jest bowiem robotnik swej stawy” (Mt 10,10). Franciszek przerwał czytanie, spojrzął na swoje nogi, na których były sandały, zdjął je i wyrzucił przez drzwi. To bardzo surowa interpretacja Pisma Świętego, bo u innego synoptyka Jezus „przykazał im, żeby nic z sobą nie brali na drogę prócz laski: ani chleba, ani torby, ani pieniędzy w trzosie. Ale idźcie obuci w sandały...” (Mk 6,8). Potrafimy sobie jednak wyobrazić radykalizm św. Franciszka w zachowywaniu Ewangelii.

Abyśmy sami nie pobłądzili i nie wpadali w skrajny radykalizm, Reguła FZŚ podaje nam wskazania w jaki sposób żyć Ewangelią:

- Częste czytanie Pisma Świętego: „Franciszkanie świeccy są ponadto zobowiązani do częstego czytania Ewangelii, przechodząc od Ewangelii do życia i od życia do Ewangelii” (pkt. 4).

- Poznanie Jezusa na kartach Pisma Świętego: „Franciszkanie świeccy mają zatem doszukiwać się osoby żyjącego Chrystusa i działającego w braciach, w Piśmie Świętym...” (pkt. 5).

- Kształtowanie swojego osobistego życia na podstawie Ewangelii: „Jako bracia i siostry od pokuty z racji swego powołania, pobudzeni mocą Ewangelii, niech na wzór Chrystusa kształtują swój sposób myślenia i działania poprzez całkowitą i doskonałą przemianę wewnętrzną, którą Ewangelia nazywa „nawróceniem” i którą ze względu na słabość ludzką trzeba codziennie podejmować” (pkt. 7).

Na ile jest dla mnie dzisiaj ważna Ewangelia? Jak często karmię się Ewangelią? Czy szukam w Ewangelii natchnień i wskazówek do osobistego życia?

4. ECCLESIA – Kościół

Należy podkreślić, że u św. Franciszka na równi ważne było zachowywanie Ewangelii, jak i posłuszeństwo Kościołowi. Jest to zawarte już w Regule zatwierdzonej w następnym zdaniu po wskazaniu na Ewangelię: „Brat Franciszek przyrzeka posłuszeństwo i uszanowanie papieżowi Honoriuszowi i jego prawnym następcom, i Kościołowi Rzymskiemu.” (2Reg 1,2).

Gdy chodzi o Regułę FZŚ, to relacja do Kościoła nie została ujęta w punkcie mówiącym o życiu Ewangelią (pkt.4), ale jeszcze wcześniej, bo już w 1, 2 i 3 punkcie Reguły FZŚ. W punkcie 1 jest mowa o powołaniu siostr i braci do „życia w Kościele” oraz o powinności, by „ureczywistniać charyzmat wspólnego Ojca Serafickiego w życiu i posłannictwie Kościoła”: „Wśród duchowych rodzin, powołanych przez Ducha Świętego do życia w Kościele, rodzina franciszkańska jednoczy wszystkich członków Ludu Bożego, a więc ludzi świeckich, osoby zakonne i kapłanów, którzy czują się powołani, aby pójść za Chrystusem śladami świętego Franciszka z Asyżu. Pozostając w żywej łączności wzajemnej, stosownie do swojego stanu, pragną oni ureczywistniać charyzmat wspólnego Ojca Serafickiego w życiu i posłannictwie Kościoła” (pkt. 1).

Punkt 2 wskazuje na życie według Ewangelii z pomocą przyjętej Reguły, która została zatwierdzona przez Kościół: „przez profesję zobowiązują się do życia według Ewangelii na sposób świętego Franciszka z pomocą tej Reguły zatwierdzonej przez Kościół” (pkt. 2). A zatem nie wymyślone na własne potrzeby sposoby życia i postępowania, ale zasady zaaprobowane przez Kościół, by były to reguły zgodne z myślą i w jedności z Kościołem.

Punkt 3 wskazuje na Regułę FZŚ, która została przystosowana do wymagań i oczekiwań Kościoła we współczesnych warunkach, ale także zaznacza, że to właśnie do Kościoła – Stolicy Świętej należy interpretacja Reguły: „obecna Reguła przystosowuje Franciszkański Zakon Świeckich do wymagań i oczekiwań Kościoła Świętego w zmienionych współczesnych warunkach. Jej interpretacja należy do Stolicy Świętej...” (pkt. 3).

Wiele wyrazów tej eklezjalności w postawie św. Franciszka znajdziemy na kartach Źródeł franciszkańskich. Gdy odczytuje fragment Ewangelii o rozesłaniu Apostołów i nie chce popełnić błędu, czy źle zinterpretować tekstu, idzie do kapłana, aby ten mu wyjaśnił dany fragment. Kiedy zebrali się pierwsi bracia, to idzie z nimi do Rzymu, aby prosić papieża o błogosławieństwo dla tego sposobu życia. Św. Franciszek dba o wierność nauce katolickiej wśród braci i kandydatów do zakonu. Każę przełożonym wybadać braci co do wiary. A jeśli nie są katolikami, to zaleca im usunięcie ich z Zakonu. Ady dochować wierności Kościołowi św. Franciszek prosi o kardynała protektora, by ten czuwał nad wiarą braci i ich wiernością Kościołowi. Ta prośba o kardynała protektora znajduje się w ostatnim rozdziale Reguły zatwierdzonej Franciszka. „Ponadto nakazuję ministrom na mocy posłuszeństwa prosić Ojca Świętego o jednego z kardynałów świętego Kościoła Rzymskiego, by kierował tym braterstwem, opiekował się nim i utrzymywał je w karności, abysmy zawsze poddani i połozeni pod stopy tego świętego Kościoła, ugruntowani w wierze (por. Kol 1, 23) katolickiej, zachowywali ubóstwo i pokorę, i świętą Ewangelię Pana naszego Jezusa Chrystusa, jak to stanowczo przyrzekliśmy” (2Reg 12,3-4).

Podobnie ma być u franciszkanów świeckich. FZŚ zyskał w ostatnich latach ogromną autonomię w swoich strukturach, sposobie funkcjonowania, podejmowania decyzji. Zawsze jednak musimy pamiętać, by nasze działanie było w ramach Kościoła, w łączności z Kościołem, w strukturach Kościoła. Stąd ostatni punkt Reguły FZŚ wskazuje na konieczność zwrócenia się do władzy kościelnej „o wyznaczenie odpowiednich i przygotowanych zakonników, aby sprawowali funkcję asystentów duchowych” (pkt. 26). Asystent duchowy wspólnoty ma być łącznikiem pomiędzy wspólnotą a Kościołem lokalnym oraz między wspólnotą a I Zakonem franciszkańskim. Franciszkanie świeccy „pragną urzeczywistniać charyzmat wspólnego Ojca Serafickiego w życiu i posłannictwie Kościoła”. Nie poza Kościołem czy z boku Kościoła, ale wewnątrz Kościoła, w łączności z Kościołem. Asystent duchowy nie ma prowadzić czy kierować wspólnotą, ale ma im w tym pomagać.

W tym samym punkcie 26 Reguły FZŚ jest mowa o wizytacji pasterskiej, która ma zostać przeprowadzona przez właściwego asystenta, o którego Rada zwraca się do przełożonych i ma „na celu utrzymanie wierności wobec charyzmatu i zachowanie Reguły oraz uzyskanie większej pomocy w życiu wspólnoty” (pkt. 26).

W Regule FZŚ są wskazania, które pokazują nam drogę naszego postępowania, aby zachować nasze bycie w Kościele. Reguła wskazuje na łączność z przedstawicielami Kościoła i dialog, który jest potrzebny w różnych sytuacjach: „Natchnieni przez świętego Franciszka i z nim powołani do odnowy Kościoła, niech starają się usilnie, aby żyć w pełnej łączności z Papieżem, z Biskupami i Kapłanami, podtrzymując otwarty i ufny dialog, który przynosi obfite owoce apostołskie” (pkt. 6).

Innym wskazaniem do podtrzymania łączności z Kościołem to nasze życie sakramentalne w Kościele, zwłaszcza Eucharystia i modlitwa liturgiczna Kościoła: „Niech uczestniczą w sakramentalnym życiu Kościoła, zwłaszcza w Eucharystii i niech włączą się w jedną z form modlitwy liturgicznej, zatwierdzonej przez Kościół na nowo przeżywając tajemnicę życia Chrystusa” (pkt. 8).

Takim bardzo wymownym przykładem tercjarza żyjącego w łączności z Kościołem był ks. Dolindo Ruotolo z Neapolu. Mimo prawie 20 letniego zakazu sprawowania Eucharystii, nigdy nie powiedział

złego słowa na Kościół i przedstawiciele Kościoła. Zawsze go bronił, chociaż on akurat miałby najwięcej powodów do krytykowania Kościoła i jego decyzji.

5. EUCARISTIA – Eucharystia

Właściwie to z tej eklezjalności św. Franciszka wypływa również jego duch eucharystyczny – szacunek do Najświętszego Sakramentu oraz do szafarzy czyli prezbiterów. Św. Franciszek nie tylko zachwycał się żłóbkiem czyli tajemnicą Wcielenia, czy krzyżem – tajemnicą Odkupienia. Rozumiał, że w Eucharystii staje się widzialne dla każdego człowieka działanie Boga. Franciszek pragnął jak najczęściej uczestniczyć w Eucharystii. Często przystępował do Komunii świętej i zalecał to braciom, chociaż w jego czasach nie było to codzienną praktyką. Z tej wielkiej czci do Najświętszego Sakramentu wypływał jego szacunek do kapłanów, dzięki którym ta ofiara jest sprawowana. Nawet jeżeli oni postępowali niegodnie, czy byli oskarżani o niewłaściwe zachowanie, Franciszek staje w obronie kapłanów.

Jak pisze św. Franciszek w Testamencie: „Potem dał mi Pan i daje tak wielkie zaufanie do kapłanów, którzy żyją według zasad świętego Kościoła Rzymskiego ze względu na ich godność kapłańską, że chociaż prześladowaliby mnie, chcę się do nich zwracać. I chociaż miałbym tak wielką mądrość jak Salomon, a spotkałbym bardzo biednych kapłanów tego świata, nie chcę wbrew ich woli nauczać w parafiach, w których oni przebywają. I tych, i wszystkich innych chcę się bać, kochać i szanować jako moich panów. I nie chcę dopatrywać się w nich grzechu, ponieważ rozpoznaję w nich Syna Bożego i są moimi panami. I postępuję tak, ponieważ na tym świecie nie widzę niczego wzrokiem cielesnym z Najwyższego Syna Bożego, tylko Jego Najświętsze Ciało i Najświętszą Krew, które oni przyjmują i oni tylko innym udzielają.” (Testament 6-10).

W Regule FZŚ mamy wskazanie odnoszące się do tych słów św. Franciszka z Testamentu: „Franciszkanie świeccy mają zatem doszukiwać się osoby żyjącego Chrystusa i działającego w braciach, w Piśmie Świętym, w Kościele i w czynnościach liturgicznych. Wiara świętego Franciszka, która podyktowała mu słowa: >>Na tym świecie nie widzę niczego wzrokiem cielesnym z Najwyższego Syna Bożego, jak tylko Najświętsze Ciało i Najświętszą Krew<<, niech będzie dla nich natchnieniem i drogowskazem w ich życiu eucharystycznym.” (pkt. 5). We wszystkim i we wszystkich doszukiwać się przede wszystkim Chrystusa!

Również punkt 8 Reguły FZŚ zachęca do udziału w sakramentalnym życiu Kościoła, zwłaszcza Eucharystii: „Niech uczestniczą w sakramentalnym życiu Kościoła, zwłaszcza w Eucharystii i niech włączają się w jedną z form modlitwy liturgicznej, zatwierdzonej przez Kościół na nowo przeżywając tajemnicę życia Chrystusa” (pkt. 8). Chociaż udział w codziennej Eucharystii nie jest tutaj wyrażony jako nakaz, ale jest zachętą do pogłębionego życia sakramentalnego, zwłaszcza Eucharystii.

Za przykładem św. Franciszka otwiera się tutaj przed nami cały obszar naszej pobożności eucharystycznej, udziału we Mszy świętej, adoracji, ale również szacunek do miejsc świętych i szafarzy sakramentów.

Mogę w tym miejscu podzielić się bardzo osobistym przeżyciem, które mocno wryło się w moim sercu. Było to przed wielu laty, w dniu przygotowania do pogrzebu mojego taty, który był równocześnie dniem urodzin babci. Babcia mieszkała razem z nami w jednym domu. Kiedy ją spotkałem na podwórku po powrocie z mojej porannej Mszy świętej widzę, że płacze. Chciałem jej tłumaczyć, że trzeba nam się pogodzić ze śmiercią taty. Na co ona mi odpowiada: „Nie dlatego płacę, że Józek umarł. To jest pierwszy raz, kiedy są moje urodziny, a ja nie mogę być na Mszy świętej.”

Jakie jest nasze uczestnictwo w Eucharystii, przygotowanie do niej? Jak często jestem na adoracji Najświętszego Sakramentu? Czy pomagam troszczyć się o miejsca święte? Czy mam w sobie tego ducha eucharystycznego, o którego powinienem się starać za przykładem św. Franciszka z Asyżu?

6. EXEMPLUM – przykład, świadectwo

Oprócz Ewangelii, eklezjalności oraz ducha eucharystycznego bardzo ważny w życiu franciszkanów świeckich jest przykład życia – świadectwo (łac. Exemplum - przykład). Reguła FZŚ zwraca na to uwagę już w punkcie 6: „Pogrzebani i zmartwychwstali wspólnie z Chrystusem przez chrzest, który czyni ich żywymi członkami Kościoła, a jeszcze bardziej złączeni z nim przez profesję, mają stawać się świadkami i narzędziami jego misji wśród ludzi, świadcząc o Chrystusie życiem i słowem” (pkt. 6). Przez sam sakrament Chrztu świętego jesteśmy zjednoczeni z Chrystusem i Kościołem. Jeszcze bardziej następuje pogłębienie tej jedności z Chrystusem i Kościołem przez akt profesji, podczas której profes wypowiedział słowa: „...dzięki łasce, którą mnie Pan obdarzył, odnawiam moje obietnice chrztu świętego i poświęcam się na służbę Jego królestwa. Przrzekam żyć Ewangelią Pana naszego Jezusa Chrystusa w moim świeckim stanie...”. Właśnie przez to, iż jesteśmy tak bardzo złączeni z Chrystusem i Kościołem mamy „stawać się świadkami i narzędziami”, „świadczyc o Chrystusie życiem i słowem”.

Tych wezwań do dawania świadectwa i przykładu życie jest w Regule więcej. Te wezwania Reguły FZŚ do bycia świadkiem odnoszą się zarówno do trudnych sytuacji życiowych; do życia społecznego, w które powinni się tercjarze także angażować; oraz w świadectwie dawanym w codzienności życia np. życia małżeńskiego: „idąc za ubogim i ukrzyżowanym Chrystusem, niech wyznają Go także w trudnościach i prześladowaniach” (pkt. 10). „Mają być obecni przez świadectwo swego życia oraz przez odważne inicjatywy jednostkowe czy wspólnotowe w popieraniu sprawiedliwości, zwłaszcza w życiu publicznym, dokonując jakiegoś konkretnego wyboru, zgodnego z ich wiarą” (pkt. 15). „Małżonkowie zwłaszcza żyjąc łaską sakramentu małżeństwa, niech dają w świecie świadectwo Chrystusowej miłości dla Jego Kościoła. Biorąc pod uwagę powołanie każdej osoby, niech przez rzetelne i otwarte wychowanie chrześcijańskie radośnie podejmują wraz ze swymi dziećmi swoje ludzkie i duchowe pielgrzymowanie.” (pkt. 17).

Czyż św. Franciszek nie jest dla nas wystarczającym przykładem dawania świadectwa i przekonywania innych właśnie przez świadectwo, które przyciąga a nie odpycha? Wielka jest różnica w postawie pierwszych męczenników marokańskich z 1217 roku, którzy ponieśli śmierć męczeńską z rąk niewiernych a pójściem do niewiernych samego św. Franciszka. Męczennicy starali się na siłę wprowadzać wiarę chrześcijańską i domagać się od niewiernych natychmiastowego porzucenia ich wiary, wyzywając ich od heretyków. Nie znaleźli zrozumienia i ponieśli śmierć męczeńską. Św. Franciszek przyjął wobec niewiernych i Sultana inną metodę. Nie nawracał na siłę, ale dawał świadectwo swojej wiary, mówił a przede wszystkim ukazywał swoją postawą Boga, który jest miłością. Nie nawrócił co prawda Sultana, ale pozostawił swój ślad także w historii jako przyjaciel Sultana.

Wciąż aktualne są słowa św. Franciszka, które w Asyżu przypomniał papież Franciszek podczas spotkania z rodziną franciszkańską: „Głoście Ewangelię zawsze. Jeżeli trzeba, także słowami”. Jaka głęboka myśl jest wyrażona w tym wskazaniu św. Franciszka – głoście Ewangelię zawsze. Najpierw swoją postawą i przykładem życia. Słowa wypowiedzieć dopiero wtedy, kiedy potrzeba.

Podsumowanie

Życie franciszkanów świeckich Regułą FZŚ polega na życiu Ewangelią (Evangelium), w łączy z Kościołem (Ecclesia), umocnieni Eucharystią (Eucaristia), aby innym dawać przykład (Exemplum).